

Naturvärdesinventering

Harbo, Heby kommun 2022

Beställning: Heby kommun
Framställt av: Väg & Miljö AB
<http://vagochmiljo.se>
Granskningsversion: 2022-05-19
Uppdragsansvarig: Daniel Tooke
Medverkande:
Kvalitetsansvarig: Klas Andersson
Fotografier: Daniel Tooke
Illustrationer och kartor: Väg & Miljö AB
Internt projektnummer: 627
Foto på framsidan: Utsikt över åkermark centralt i området

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 1 av 19

1 INNEHÅLL

2	Sammanfattning.....	3
3	Bakgrund	4
4	Metod	5
	4.1 Metodbeskrivning.....	5
	4.2 Anpassningar för detta uppdrag	5
	4.3 Tidpunkt och ansvarig personal	5
	4.4 Informationskällor och litteratur.....	5
	4.5 GIS och fältdatafångst.....	5
	4.6 Avvikelser och möjliga felkällor	6
	4.7 Naturvårdsarter	6
	4.8 Naturvärdesinventering enligt SIS.....	7
5	Beskrivning av fältstudieområdet och det omkringliggande landskapet	9
6	Resultat av förstudien.....	10
	6.1 Tidigare inventeringar.....	11
	6.2 Tidigare fynd av naturvårdsarter.....	11
	6.3 Tidigare registrerade områden med kända naturvärden	11
	6.4 Naturvårdsstatus och kommunala planer	11
	6.5 Jordarter i området.....	11
7	Resultat av fältstudien.....	13
	7.1 Naturvärdesobjekt.....	13
	7.2 Naturvårdsarter	13
	7.3 Resultat av inventeringstillägg.....	14
8	Ekologisk sårbarhet	16
	8.1 Naturtyper och naturvärdesobjekt	16
	8.2 Områdets naturvärden i sammanfattning.....	17
	8.3 Åtgärdsförslag för att minska negativ påverkan på naturvärden	18
9	Källförteckning.....	19

Bilaga 1 - Objektskatalog

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 2 av 19

2 SAMMANFATTNING

Väg & Miljö AB har på uppdrag av Heby kommun genomfört en naturvärdesinventering i ett cirka tre hektar stort område beläget i den sydvästra kanten av Harbo tätort. Syftet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden samt att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter vid arbete i området.

Naturvärdesinventeringen har utförts enligt SIS-standard (SS 199000:2014) med detaljeringsgrad *detalj* och med inventeringstilläggen *naturvärdesklass 4* och *generellt biotopskydd*. Naturvärdesinventeringen har bestått av en *förstudie* och en *fältstudie*. *Fältstudieområdet* är det av kunden önskade utredningsområdet. *Förstudieområdet* omfattar *fältstudieområdet* samt en buffert på ytterligare 100 meter.

Under *förstudien* identifierades ett objekt med sedan tidigare kända naturvärden inom *förstudieområdet*. Objektet i fråga består av ett område som avgränsats som *restaurerbart* i samband med ängs- och betesmarksinventeringen under 2004. Inga sedan tidigare registrerade fynd av naturvårdsarter avgränsades i samband med *förstudien*.

Fältstudieområdet består i huvudsak av öppen åkermark, men har små inslag av naturmark i form av en gräs- och trädklädd sluttning i sitt sydvästra hörn och en åkerholme i det nordöstra hörnet. En liten väg och ett område exploaterad mark i form av en bensinmack är också närvarande i områdets norra del.

Fältstudien ägde rum den 17 maj, 2022. Under *fältstudien* avgränsades fyra naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4 – *visst naturvärde*. Dessa naturvärdesobjekt består av en åkerholme, ett litet område med unga lövträd och sly, ett område ängsmark och ett område gräsmark. Inget objekt av naturvärdesklass 3 – *påtagligt naturvärde*, naturvärdesklass 2 – *högt naturvärde* eller naturvärdesklass 1 – *högsta naturvärde* avgränsades i samband med *fältstudien*.

Enligt SIS standard för naturvärdesinventering är det viktigt att den totala arealen av områden med naturvärdesklass 4 – *visst naturvärde* bibehålls eller utökas, samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Totalt tre naturvårdsarter har påträffats inom *fältstudieområdet* i samband med *fältstudien*; gullviva, brudbröd och gulmåra. Samtliga av dessa klassas som signalarter enligt ängs- och betesmarksinventeringens signalartlista. Gullviva omfattas även av lagstadgat skydd via fridlysning enligt 9 § av artskyddsförordningen.

I samband med *fältstudien* avgränsades även en åkerholme, två diken i jordbrukslandskap och flertal odlingsrösen som alla omfattas av lagstadgat skydd enligt det generella biotopskyddet.

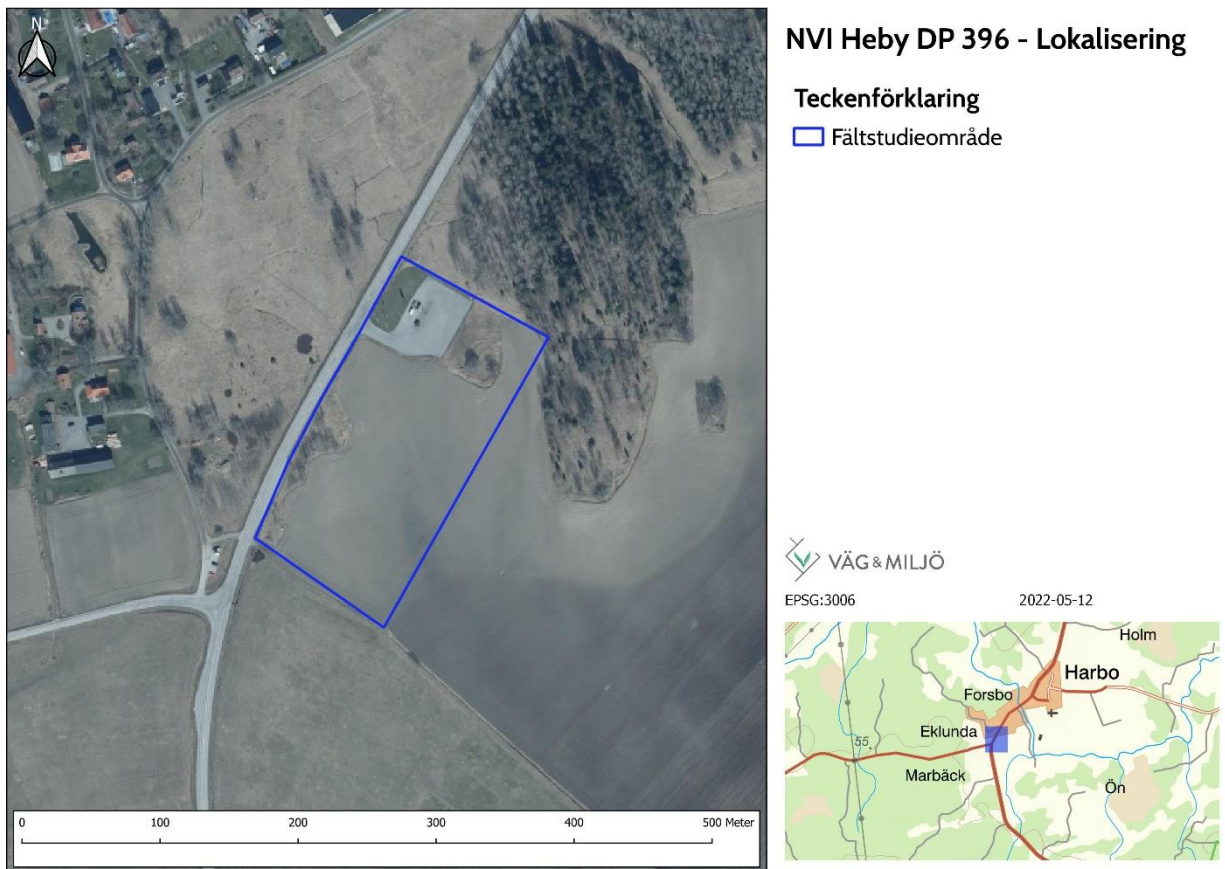
Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 3 av 19

3 BAKGRUND

Väg & Miljö har på uppdrag av Heby kommun genomfört en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard (SS 199000:2014). *Fältstudieområdet* omfattar omkring tre hektar och är beläget i sydvästra kanten av Harbo tätort i Heby kommun.

Fältstudieområdet består i huvudsak av öppen åkermark. Längs den sydvästra kanten löper ett smalt parti med naturmark bestående av gräs och yngre träd innan *fältstudieområdet* övergår i väg 272. I *fältstudieområdets* norra del finns ett område med exploaterad mark i form av en bensinmack. Slutligen finns en mindre åkerholme belägen i *fältstudieområdets* nordöstra hörn (Figur 1).

Syftet med en naturvärdesinventering är att på ett standardiserat sätt identifiera, avgränsa, beskriva och klassificera de delar av *fältstudieområdet* som är av betydelse för biologisk mångfald. Målet med utredningen har därmed varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden för att skapa ett kunskapsunderlag så att ekologiska aspekter kan beaktas vid planering och arbeten inom det berörda området.

Figur 1. Karta över *fältstudieområdets* utsträckning och position.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 4 av 19

4 METOD

4.1 Metodbeskrivning

Inventeringen har genomförts enligt Svensk Standard SS 199000:2014 *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning* med tillhörande Teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014).

4.2 Anpassningar för detta uppdrag

Naturvärdesinventeringen består av en *förstudie* och en *fältstudie*. *Fältstudieområdet* är det av kunden önskade utredningsområdet. *Förstudieområdet* utgör *fältstudieområdet* samt en ytterligare buffert på 100 meter. Inventeringen har vidare genomförts med detaljeringsgraden *detalj*, vilket innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet är 10 kvadratmeter för ytor och 10 meter långt och 0,5 meter brett för linjeformade objekt.

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande inventeringstillägg:

- *Naturvärdesklass 4 - visst naturvärde*
- *Generellt biotopskydd*

4.3 Tidpunkt och ansvarig personal

Projektledare och ansvarig för *för-* och *fältstudie*, kartor och rapport har varit Daniel Tooke. Klas Andersson har ansvarat för intern kvalitetsgranskning. Uppdraget har genomförts under maj månad, 2022. *Fältstudien* utfördes den 17:e maj, 2022.

4.4 Informationskällor och litteratur

Ett flertal databaser och webbtjänster har använts för att kartlägga tidigare kända naturvärden och skyddade områden i *för-* och *fältstudieområdet*. Ett antal dokument har vidare använts för att bedöma vikten av olika naturvårdsarter (se 4.7) och lagstiftningar. Samtliga källor som använts som underlag för avgränsningar och bedömningar anges i referenslistan längst bak i rapporten.

4.5 GIS och fältdatafångst

För datainsamling under *fältstudien* användes en fältplatta med applikationen Collector för ArcGIS i koordinatsystemet SWEREF 99 TM. Noggrannheten i geografisk positionering är mellan 5–15 meter. Efter datainsamling i fält justerades vid behov gränser med hjälp av kartor och ortofoton i ArcMap 10.7.

GIS-data i form av shapefiler över samtliga naturvärdesobjekt och generellt biotopskydd finns upprättade.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 5 av 19

4.6 Avvikelser och möjliga felkällor

Olika naturvårdsarter är synliga under olika delar av säsongen. Därmed är arter och naturvärden som inte varit möjliga att se vid *fältstudien* eller inrapporterade sedan tidigare inte med i denna rapport. Naturvärdesinventeringen bedöms dock som säker för samtliga av de besökta naturtyperna då förekomsten av strukturer, element och naturvårdsarter ger en tillfredställande indikation på objektens naturvärde.

4.7 Naturvårdsarter

Naturvårdsarter är arter som till exempel kan indikera att ett område har förhöjt naturvärde, har en struktur som är typisk för denna biotop, hyser andra värdefulla arter, eller så är arten i sig av särskild betydelse för biologisk mångfald. I begreppet ingår bland annat rödlistade arter, skyddade arter, fridlysta arter, signalarter, nyckelarter, ansvarsarter och typiska arter.

Rödlistade arter

Rödlistade arter är en art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter utvärderas av Artdatabanken och listas i *Rödlistade Arter i Sverige 2020*. Arterna som ingår anges i sex olika kategorier:

- RE Nationellt utdöd
- CR Akut hotad
- EN Starkt hotad
- VU Sårbar
- NT Nära hotad
- DD Kunskapsbrist

Hotade arter

Hotade arter är arter som rödlistats i någon av kategorierna akut hotad (CR), starkt hotad (EN) och sårbar (VU) enligt *Rödlistade Arter i Sverige 2020*.

Fridlyst/skyddad art

Fridlysta eller skyddade arter är arter som omfattas av förbud enligt 4–9§§ Artskyddsförordningen.

Signalart

Signalarter är arter som används som indikatorer på att andra värdefulla naturvärden finns inom ett område. Att en signalart är närvarande kan exempelvis indikera att ett skogsområde är gammalt och förhållandevis orört eller att en ängsmark är välhävdad. Signalarter används även vid andra typer av inventeringar såsom exempelvis nyckelbiotopsinventeringar eller ängs- och betesmarksinventeringen. Signalarter hämtas från bland annat Skogsstyrelsens signalartslista, Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering och signalarter enligt Natura 2000 för att indikera skyddsvärda naturmiljöer.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 6 av 19

Nyckelarter

Arter vars förekomst på ett avgörande sätt påverkar förutsättningar för biologisk mångfald.

Ansvarsarter

Arter som har en betydande del av sin totala population inom ett begränsat geografiskt område i Sverige eller regionen.

Typiska arter

Arter vars förekomst indikerar så kallad *gyvnnsam bevarandestatus* hos aktuell naturtyp enligt EU's art- och habitatdirektiv.

4.8 Naturvärdesinventering enligt SIS

För- och fältstudieområdet har inventerats och klassats enligt SIS-standard för naturvärdesinventering. Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden (objekt) av betydelse för biologisk mångfald. Naturvärdesinventeringen resulterar i avgränsning, naturvärdesklassning och beskrivning av avgränsade så kallade *naturvärdesobjekt*.

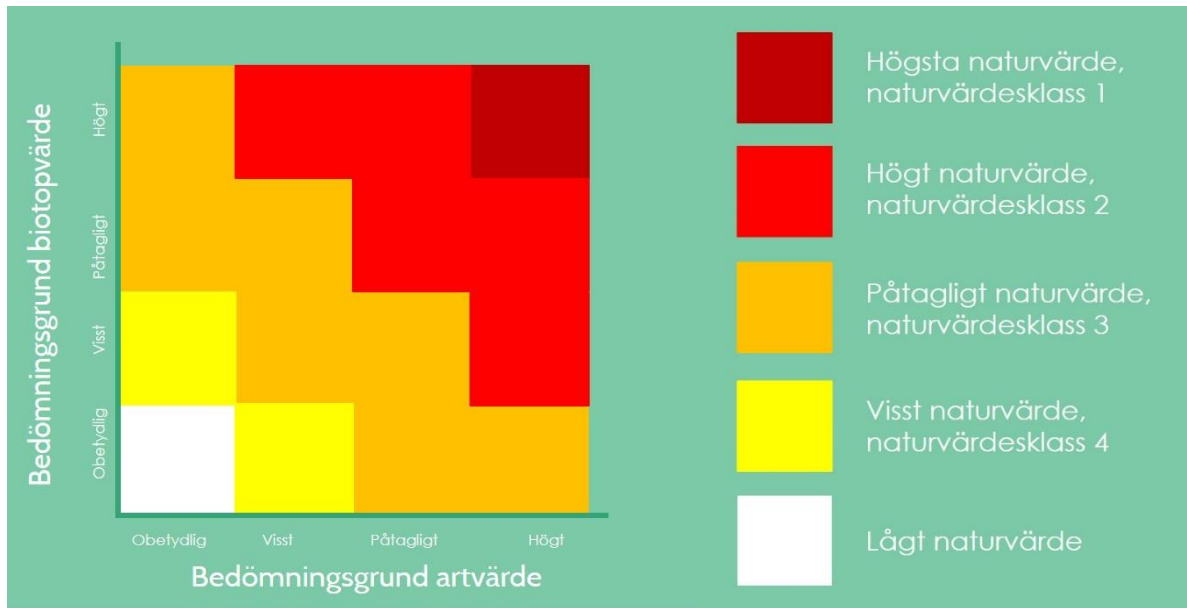
Standarden för naturvärdesinventering baseras på bedömningar av *biotop-* och *artvärde* för avgränsade naturvärdesobjekt (figur 2). Vid inventering av ett objekts *biotopvärde* kartläggs förekomst av ekologiskt värdefulla biotoper (livsmiljöer) och ekologiska strukturer, så som till exempel förekomst av gamla träd, block, död ved, småvatten och träd med bohål.

För att kartlägga ett objekts *artvärde* inventeras förekomster av naturvårdsarter, vilka beskrivs under 4.7. Dessa arter utgår i huvudsak från fastställda naturvårdsartslistor. Dessa artlistor är framtagna för hela landet och det är därför nödvändigt att justera dem efter lokala förutsättningar.

Art- och *biotopvärde* kombineras sedan enligt matrisen i figur 2, och genom detta erhålls ett objekts *naturvärde*. Vid denna inventering lades särskilt fokus på artgrupperna kärlväxter, svampar, lavar och mossor, dock utan att innebära någon fördjupad artinventering av nämnda artgrupper. Naturvärdesinventering enligt SIS-standard lägger inte stor vikt vid förekomst av fågelarter och större, mer mobila däggdjursarter inom naturvärdesobjekt, då dessa ofta röra sig över stora områden. I detta fall har dock naturvårdsarter av fåglar eftersökts, men någon fördjupad artinventering av fåglar har inte genomförts.

Utifrån denna metodik avgränsades ett antal naturvärdesobjekt (Figur 7 och bilaga 1).

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 7 av 19

Figur 2. SIS-matrisen. Genom att kombinera ett objekts art- och biotopvärde fås dess naturvärdesklass.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 8 av 19

5 BESKRIVNING AV FÄLTSTUDIEOMRÅDET OCH DET OMKRINGLIGGANDE LANDSKAPET

Fältstudieområdet domineras till största delen av öppen åkermark (Figur 3). I nordvästra delen av området finns en liten åkerholme. Åkerholmen hyser en stor rönn och en medelstor björk och flertalet odlingsrösen. Precis väster om åkerholmen ligger en bensinmack, omgiven av asfalterade ytor och klippta gräsmattor (Figur 4).

Längs *fältstudieområdets* västra kant löper väg 272. Mellan väg 272 och åkermarken löper ett smalt stråk med naturmark. Denna naturmark består av ett litet parti med lövsly, omgivet av ruderatmark och små partier ängsmark. Även dessa områden hyser flertalet stora odlingsrösen (Figur 5) utmed kanten på åkermarken.

Det omkringliggande landskapet domineras i huvudsak av en mosaik av jordbruksmark, mindre partier skogsmark, ängs- och betesmarker. De naturtyper som finns representerade inom *fältstudieområdet* är vanligt förekommande i det omkringliggande landskapet.

Figur 3. Den åkermark som dominerar *fältstudieområdet*.

Figur 4. Bensinmacken i *fältstudieområdets* nordvästra hörn.

Figur 5. Ett av de många odlingsrösen som finns utspridda i *fältstudieområdet*.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 9 av 19

6 RESULTAT AV FÖRSTUDIEN

Under naturvärdesinventeringens *förstudie* utfördes eftersök i en rad olika källor som berör det aktuella *förstudieområdet*. Detta för att identifiera tidigare registrerade fynd och känd kunskap om exempelvis naturvärden och naturvårdsarter inom eller i nära angränsning till *förstudieområdet* (Figur 6). Under *förstudien* i detta uppdrag gjordes eftersök i de källor som anges i tabell 1.

Tabell 1: En lista av de typer av information som eftersökts under *förstudien*, samt de projekt eller kartlager informationen kommer ifrån och vilken institution eller tjänst som tillhandahållit med informationen.

Projekt eller kartlagernamn	Typ av information	Källa
Artportalen	Tidigare registrerade fynd av naturvårdsarter och invasiva arter.	Artdatabanken, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)
Biotopskyddsområden	Skyddade biotoper	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Jordarter 1:25 000–1:100 000	Jordarter i området	SGU, Sveriges Geologiska Undersökning
Naturreservat	Naturreservat	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Nationalparker	Nationalparker	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Naturvårdsavtal (Skogsstyrelsen)	Områden som skyddas enligt naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Naturvårdsavtal (Naturvårdsverket & Länsstyrelse)	Områden som skyddas enligt naturvårdsavtal med Naturvårdsverket & Länsstyrelse	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Natura 2000, Art- och habitatdirektivet	Områden som skyddas av Art- och habitatdirektivet	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Natura 2000, Fågeldirektivet	Områden som skyddas av Fågeldirektivet	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Nyckelbiotopsinventeringen	Nyckelbiotoper och områden med naturvärde	Skogens Pärlor, Skogsstyrelsen
Riksintresse Naturvård	Områden som anses hysa riksintressen med hänsyn till naturvård	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Sumpskogsinventeringen	Områden som hyser sumpskog	Skogens Pärlor, Skogsstyrelsen
Vattenskyddsområden	Områden som omfattas av vattenskydd	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Vatteninformationssystem (VISS)	Sverige Kartor och klassning av vattendrag och sjöar	VISS
Våtmarksinventeringen (VMI)	Värdefulla våtmarksområden	Skyddad Natur, Naturvårdsverket

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 10 av 19

Värdefulla vatten	Vattendrag och sjöar med speciellt värdefulla egenskaper	Skyddad Natur, Naturvårdsverket
Ängs- och betesmarksinventeringen	Värdefulla ängs- och betesmarker	TUVA, Jordbruksverket

6.1 Tidigare inventeringar

Inga kända tidigare inventeringar har utförts inom eller i nära angränsning till *förstudieområdet*.

6.2 Tidigare fynd av naturvårdsarter

Inga sedan tidigare inrapporterade fynd av naturvårdsarter har registrerats inom *förstudieområdet*.

6.3 Tidigare registrerade områden med kända naturvärden

I samband med förstudien avgränsades ett område med tidigare kända naturvärden. Detta område består av ett objekt som avgränsats i samband med ängs- och betesmarksinventeringen.

6.3.1 Ängs- och betesmarksinventeringen

Ängs- och betesmarksinventeringen är ett projekt som utförs av länsstyrelserna på uppdrag av Jordbruksverket. Inventeringen avser att kartlägga och bedöma status och naturvärde för värdefulla ängs- och betesmarksobjekt. Ängs- och betesmarker är värdefulla biotoper för en stor mängd arter, framför allt av kärlväxter och insekter. Detta då dessa marker utsätts för något kallat *intermediär störning*, vilket hindrar enstaka konkurrenskraftiga arter från att ta över helt och tillåter konkurrenssvaga arter att leva kvar. Detta leder till artrika miljöer som gynnar bibehållandet av biologisk mångfald. Information som avgränsats i samband med ängs- och betesmarksinventeringen lagras sedan av Jordbruksverket i onlinetjänsten TUVA, där data rörande objekts status, struktur och naturvärde finns att tillgå.

Inom *förstudieområdet* finns ett objekt som sedan tidigare finns registrerade som ängs- och betesmarksobjekt i onlinetjänsten TUVA. Dessa består av objekt A4B-QNF Norrbo. Objektet inventerades i samband med ett fältbesök under 2004. Objektet tillmätes då kategorin *restaurerbar* enligt ängs- och betesmarksinventeringen, och listade goda *floravärden* och *övrigt* som motivering. Objektet gränsar till *fältstudieområdets* norra del.

6.4 Naturvårdsstatus och kommunala planer

Förstudieområdet berörs inte av några naturvårdsplaner.

6.5 Jordarter i området

I norr och öst domineras *förstudieområdet* framför allt av glacial lera. I sina mer centrala, västliga och sydliga delar dominerar dock främst lerig morän.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 11 av 19

NVI Heby DP 396 - Förstudie

Teckenförklaring

- Fältstudieområde
- Förstudieområde
- Ängs- och betesmarksinventeringen

VÄG & MILJÖ

EPSG:3006

2022-05-12

Figur 6. Karta över samtliga sedan tidigare registrerade naturvärden som registrerats inom förstudieområdet.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 12 av 19

7 RESULTAT AV FÄLTSTUDIEN

7.1 Naturvärdesobjekt

I samband med *fältstudien* avgränsades totalt fyra naturvärdesobjekt (Figur 7) varav samtliga bedömdes hysa naturvärdesklass 4 – *visst naturvärde*.

7.1.1 Objekt med naturvärdesklass 4 – Visst Naturvärde

Fyra objekt med denna naturvärdesklass har avgränsats inom *fältstudieområdet*. Väg & Miljö tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på lokal nivå.

Naturvärdesobjekt 1 består av en åkerholme. Åkerholmen har hög solinstrålning och hyser flertalet odlingsrösen. Två solitärträd finns också på holmen. Naturvärdesobjekt 2 består av ett litet område gräsmark med hög solinstrålning och flertalet odlingsrösen. Naturvärdesobjekt 3 består av ett mindre område med mycket unga lövträd och sly. Även här finns flertalet stora odlingsrösen med hög solexponering. Slutligen består naturvärdesobjekt 4 av ett litet område med ängsartad mark. Ett par solitärträd finns inom objektet, samt två stora odlingsrösen med mycket hög solexponering.

7.2 Naturvårdsarter

I *fältstudieområdet* har tre naturvårdsarter påträffats i samband med *fältstudien*; gullviva (*Primula veris*), brudbröd (*Filipendula vulgaris*) och gulmåra (*Galium verum*). Alla finns upptagna som signalarter i Ängs- och betesmarksinventeringens signalartlista. Gullviva omfattas av lagstadgat skydd, även kallat fridlysning, via Artskyddsförordningen. Samtliga kända förekomster av naturvårdsarter anges i tabell 2. Arter funna inom avgränsade naturvärdesobjekt återfinns även under respektive objekt i objektkatalogen i Bilaga 1.

7.2.1 Fridlysta arter

7.2.1.1 Förbud gällande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger enligt 9 § artskyddsförordningen

Ett antal kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger omfattas av skydd enligt 9 § artskyddsförordningen. Enligt 9 § artskyddsförordningen är det förbjudet att:

1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och
2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Inom *fältstudieområdet* registrerades ett antal fynd av arten gullviva, som omfattas av skydd enligt 9 § artskyddsförordningen.

7.2.2 Signalarter

Tre signalarter noterades inom *fältstudieområdet*. Gullviva, brudbröd och gulmåra anges som signalart enligt ängs- och betesmarksinventeringens artlista över hävdgynnade signalarter. Dessa arter signalerar om att någon form av hävd tycks finnas inom området, vilket i sin tur skapar förutsättningar för att andra hävdgynnade arter också kan finnas eller etablera sig i området.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 13 av 19

7.3 Resultat av inventeringstillägg

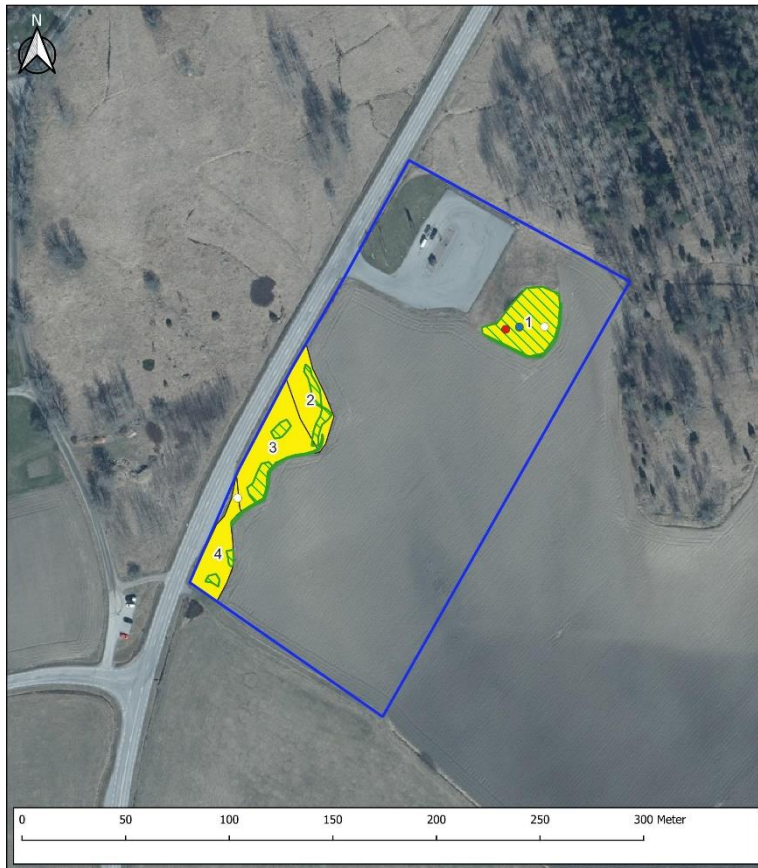
7.3.1 Generellt biotopskydd

Biotopskyddsområden utgör en form av områdesskydd som kan användas för att skydda små mark- och vattenbiotoper som är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Det finns två former av biotopskyddsområde. Den ena formen kallas det *generella biotopskyddet* och består av biotoper som är generellt skyddade som biotopskyddsområden i hela landet enligt 5 § förordningen om områdesskydd. Det finns sju sådana biotoper och de är förtecknade i bilaga 1 till förordningen. Dessa biotoper är alléer, källor med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingrösen i jordbruksmark, pilevallar, småvatten, våtmarker samt diken i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark samt åkerholmar

Syftet med att skydda dessa biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stora värden för djur- och växtarter. Det kan handla om områden som innehåller viktiga strukturer och funktioner, som utgör tillflyktsorter, restbiotoper eller spridningskorridorer. Genom att skydda dessa miljöer som biotopskyddsområde främjas bevarandet av den biologiska mångfalden.

Inom *fältstudieområdet* avgränsades åtta objekt som omfattas av det generella biotopskyddet. Fem av objekten bestod av områden med flertalet odlingsrösen. Två av objekten bestod av diken i jordbruksmark. Slutligen avgränsades även en åkerholme. Åkelholmen hyste i sin tur flertalet odlingsrösen.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 14 av 19

NVI Heby DP 396 - Fältstudie

Teckenförklaring

□ Fältstudieområde

Naturvärdsarter

• Brudbröd

○ Gullviva

• Gulmåra

▨ Generellt biotopskydd

■ Naturvärdesklass 4 - visst naturvärde

 VÄG & MILJÖ

EPSG:3006

2022-05-18

Figur 7. Karta över samtliga naturvärdesobjekt, naturvärdsarter och objekt som omfattas av generellt biotopskydd som avgränsats under naturvärdesinventerings *fältstudie*.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 15 av 19

8 EKOLOGISK SÅRBARHET

När oexploaterad mark tas i anspråk finns risk att värdefulla naturområden och biotoper för olika arter försvinner. Detta innebär en förlust av biologisk mångfald. Därför är det viktigt att redan i ett tidigt skede i en exploateringsprocess ta hänsyn till naturvärden. Detta är något som bland annat regleras i Miljöbalken 1:1, 2:3 och 3 samt Plan och bygglagen 1:1 och 2:2. Ny bebyggelse bör utformas på ett sätt så att biologisk mångfald har förutsättningar att finnas kvar och att spridning av arter fortsättningsvis är möjlig. I det inventerade området finns naturvärden i form av värdefulla träd, hydrologiskt känsliga områden, skyddade arter och rödlistade arter.

Efter att områden har exploaterats finns det risk att spridningen mellan de kvarvarande naturvärdesobjekten försvåras genom att huskroppar och gator/vägar som uppförs bildar barriärer som påverkar arters förmåga till förflyttning. Det finns även risk för att de kvarvarande naturmiljöerna utsätts för ökad störning. Kantzonseffekter, som uppkommer då områden ianspråktagas, medför att mikroklimatet i fuktiga områden förändras till torrare, något som ofta medför att naturvärden kopplade till fuktiga miljöer går förlorade om dessa områden är små till ytan.

8.1 Naturtyper och naturvärdesobjekt

För samtliga naturtyper gäller generellt att ju högre naturvärde de har desto känsligare är de för exploatering, särskilt om värdet är knutet till gammal skogsmark eller hydrologi. Ett av de största hoten för biologisk mångfald, förutom ianspråktagande av värdefulla miljöer, är uppsplittring och fragmentering av naturmiljöer samt påverkan på spridningssamband genom anläggande av vägar eller bebyggelse.

Fyra naturvärdesobjekt inom *fältstudieområdet* har bedömts hysa värden motsvarande naturvärdesklass 4 – *visst naturvärde*. Naturvärdesobjekt med olika naturvärdesklasser kräver olika grad av hänsyn i samband med exploatering enligt Svensk Standard SS 199000:2014:

- **Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde.**

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätt-hålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Dessa naturvärdesobjekt består av en rad olika naturtyper som alla hyser unika strukturer, artsammansättningar, känslighet och behov av skydd. Inom *fältstudieområdet* registrerades naturvärdesobjekt med naturtyperna *brynmiljöer* och *igenväxningsmark* samt *ängs- och betesmarker*.

8.1.1 Brynmiljöer och igenväxningsmark

Brynmiljöer och igenväxningsmark är övergångszoner mellan två olika landbaserade naturtyper. Detta kan exempelvis vara ett skogsbryn där ett skogsmarksområde slutar och öppen ängsmark tar vid. I och med detta består oftast brynmiljöer av en blandning mellan de två olika naturtyperna som den angränsar till. Denna blandning av naturtyper ger ofta upphov till särskilda förutsättningar som inte existerar i vardera enskild angränsande naturtyp.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 16 av 19

Hotet mot brynmiljöer och igenväxningsmark varierar mycket beroende på vilka två naturtyper som länkas samman, men igenväxning av buskage och sly är ett återkommande problem. Igenväxning av sly och buskage skuggar dessa brynmiljöer och hotar därmed den marklevande floran och den fauna som är beroende av den.

8.1.2 Ängs- och betesmarker

Ängs- och betesmarker är säregna naturtyper då de är formade av så kallad intermediär störning. Detta betyder att området utsätts för störning, i form av bete eller slåtter, vilket medför att området inte växer igen med träd och buskar. Ängs- och betesmarker är i regel näringsfattiga marker, då näring kontinuerligt förs bort från dem i form av exempelvis slåtter och bete. Denna kombination av intermediär störning med näringsbrist leder till artrika miljöer med många olika arter av kärlväxter och insekter.

Ängs- och betesmarker mycket känsliga för bortfall av exempelvis bete eller slåtter, då detta gör att störningen försvinner. De naturvärdesobjekt inom *fältstudieområdet* som avgränsats som ängs- och betesmark tycks inte betas aktivt, och enbart små delar av dem utsätts för slåtter i form av klippning av vägkanter. Dessa objekt är mycket näringspåverkade och domineras i regel av näringsgynnade gräsarter. Enbart små partier har en mer varierad flora.

8.2 Områdets naturvärden i sammanfattning

De naturvärden som registrerats inom de naturvärdesobjekt som avgränsats inom *fältstudieområdet* är framför allt knutna till förekomst av:

- **Förekomst av stenrösen**

Stenrösen utgör unika miljöer där arter kan finna utrymme att växa utan att konkurreras ut. Skrevor och andra hålrum erbjuder även skydd för en stor mängd arter. Dessa områden hotas av exploatering i form av övertäckning, sprängning, bortforsling och bebyggelse.

- **God solinstrålning**

Fältstudieområdet har rikligt med brynmiljöer med mycket god solinstrålning. Dessa miljöer är mycket viktiga för ett flertal olika arter, framför allt kräldjur som övervintrar i stenrösen och är i behov av solens värme för att åter bli aktiva på våren.

- **Solitärträd och bärande träd och buskar**

Fältstudieområdet har enstaka förekomster av solitära träd som står fritt i det öppna landskapet, samt förekomst av blommande och bärande buskar och träd, framför allt rönn. Dessa strukturer är viktiga livsmiljöer för flertalet arter.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 17 av 19

8.3 Åtgärdsförslag för att minska negativ påverkan på naturvärden

- ✓ Ta hänsyn till naturvärdesobjekt 1, 2, 3 och 4 med naturvärdesklass 4 - *visst naturvärde* i planeringen. Dessa objekt har framför allt naturvärden kopplade till förekomst av stenrösen med mycket god solexponering.
- ✓ Om möjligt, visa hänsyn till de utspridda solitära träd som finns inom fältstudieområdet, och då särskilt den större rönn som finns på åkerholmen i områdets norra del.
- ✓ Ta fram en plan för att hantera frågan kring det generella biotopskyddet i samband med planen.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 18 av 19

9 KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta källor

Artskyddsförordningen, 2007:845.

ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket 2009. Handbok 2009:2 - Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 - fridlysning och dispenser.

Nitare, J. (red.) 2019. Skyddsvärd skog, Naturvårdsarter, Skogsstyrelsen.

Digitala källor

ArtDatabanken. 2022. Artfakta för påträffade rödlistade arter. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. 2022. Sökning med polygon efter alla naturvårdsarter inom *förstudieområdet*. Sökperiod 2000-01-01 till 2022-05-12. <http://www.artportalen.se>

Lantmäteriet historiska kartor, © Lantmäteriet historiska-kartor@lm.se. Åtkomst 2022-05-12.

Mark- och miljööverdomstolen, MÖD 2012:4, Målnummer M5458-11, 2012-02-07

Miljööverdomstolen, MÖD 2008:36, Målnummer M3721-07, 2008-12-02

Naturvårdsverket, Skyddad natur kartverktyg, <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>, åtkomst 2022-05-12.

Skogsstyrelsen, Skogens pärlor kartverktyg, <https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>, åtkomst 2022-05-12.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Naturvärdesinventering Harbo, Heby kommun, 2022	2022-05-19	Sida 19 av 19